

حقوق و آزادی‌های زنان در فنلاند

نوشته‌ی

منیرالسادات مرتضوی

انتشارات

تهران، ۱۳۸۵

مرتضوی، منیرالسادات، ۱۳۳۶ -

حقوق و آزادی‌های زنان در فنلاند / نوشته‌ی منیرالسادات مرتضوی. - تهران: شرکت
انتشارات قلم، ۱۳۸۴.

۱۳۲ ص.

ISBN: 964-316-167-6 ریال ۱۳۵۰۰

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۱۳۱-۱۳۲.

۱. حقوق زن - فنلاند. ۲. زنان - وضع حقوقی و قوانین - فنلاند. ۳. زنان - فنلاند -
وضع سیاسی و اجتماعی. ۴. زنان - فنلاند - مسائل اجتماعی و اخلاقی. الف. عنوان.

۳۰۵ / ۴۲۰۹۴۸۹۷

HQ ۱۶۶۵ / ۵ / م ۴ ح ۷

۸۴ - ۲۵۳۱۱

کتابخانه ملی ایران

انتشارات قلم

■ حقوق و آزادی‌های زنان در فنلاند

□ نویسنده: منیرالسادات مرتضوی

□ ناشر: شرکت انتشارات قلم

□ حروفچینی و صفحه‌آرایی: حروفچینی هما (امید سید کاظمی)

□ نوبت چاپ: چاپ اول، ۱۳۸۵

□ چاپ: ندا

□ شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

□ بها: ۱۳۵۰ تومان

□ شابک: ۹۶۴-۳۱۶-۱۶۷-۶

□ ISBN: 964-316-167-6

تهران، تقاطع بهار و سمیه،

ساختمان ایرج، طبقه‌ی

همکله، شماره‌ی ۶

تلفن ۸۸۴۱۲۸۹۳

تلفکس ۸۸۸۲۹۳۶۲

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۹	* پیش گفتار
۱۳	بخش نخست: آشنایی اجمالی با فنلاند
۱۵	وضعیت جغرافیایی و انسانی
۱۶	سابقه‌ی تشکیل جمعیت
۱۷	زبان
۱۷	مذهب
۱۸	وضعیت سیاسی و ساختار حکومتی
۱۹	عضویت در سازمان‌ها و جوامع بین‌المللی
۲۰	وضعیت اقتصادی
۲۱	وضعیت فرهنگی
۲۳	هنر و آموزش
۲۵	بخش دوم: وضعیت زنان در فنلاند
۲۷	فصل اول: زنان و اشتغال
۲۷	زمینه‌ی تاریخی
۲۹	حرفه‌های زنان
۳۳	اشتغال زنان در رسانه‌های گروهی
۳۳	جدایی مشاغل
۳۷	فصل دوم: زنان و حقوق
۳۸	۱. قوانین جهت ارتقای برابری
۳۸	الف. لایحه‌ی برابری
۳۹	ب. کنوانسیون سازمان ملل متحد در باب حقوق زنان و اصلاح قانون اساسی

۴۱	۲. سازوکارهای افزایش پیشرفت زنان
۴۱	الف. شورای برابری
۴۲	ب. تشکیلات رسیدگی به شکایات و اجراء لایحه
۴۳	ج. شبکه مشاوران برابری
۴۳	د. هیئت‌های برابری شهری و استانی
۴۳	ه. آموزش برای برابری
۴۴	۳. اقدام در سطح بین‌المللی برای پیشرفت موقعیت زنان
۴۴	الف. نوردیک
۴۵	ب. شورای اروپا
۴۵	ج. سازمان توسعه و همکاری اقتصادی
۴۵	د. کنوانسیون رفع تبعیض علیه زنان
۴۶	زنان در توسعه و اجرای علمی آن
۴۷	زنان، توسعه و سازمان‌های غیردولتی
۴۸	۴. مشکلات اجتماعی زنان، مانع برابری در جامعه
۴۸	الف. خشونت و آزار جنسی علیه زنان و روش‌های مقابله با آن
۵۱	ب. مصرف نوشیدنی‌های الکلی
۵۱	ج. فحشاء
۵۳	د. مسئله تبعیض در تبلیغات و آگهی‌های تجاری
۵۴	فصل سوم: زنان و اقتصاد
۵۴	تجارت
۵۶	مالکیت اموال توسط زنان در شهرها و روستاها
۵۷	جدایی جنسیتی و حقوق و دستمزد
۵۸	زنان مدیر در شرکت‌های خصوصی
۶۰	فصل چهارم: زنان و سیاست
۶۵	زنان در مجلس
۶۶	زنان و ریاست جمهوری
۶۷	زنان در دولت
۶۸	زنان در ادارات دولتی
۷۰	زنان در نظام قضایی
۷۰	زنان در حکومت‌های محلی
۷۱	زنان در ارتش

۷۲	 زنان در نیروهای پلستداز صلح
۷۳	 فصل پنجم: زنان، فرهنگ و آموزش
۷۳	 فرهنگ و هنر
۷۴	 زنان در معماری و طراحی
۷۵	 وضعیت زنان در شاخه‌های مختلف هنر
۷۶	 ورزش و تمرینات بدنی
۷۷	 آموزش
۸۰	 گرایش‌های دختران و پسران در انتخاب رشته و تعلیمات حرفه‌ای
۸۱	 مطالعات زنان
۸۵	 فصل ششم: زنان و خانواده
۸۶	 وضعیت و تعداد فرزندان در انواع خانواده
۸۷	 ازدواج و قوانین مربوط به آن
۸۸	 الف. مراسم ازدواج مذهبی
۸۸	 ب. مراسم ازدواج قانونی
۸۹	 نام و وضعیت اموال زوجین پس از ازدواج
۸۹	 طلاق و قوانین مربوط به آن
۹۲	 نظام حمایت از خانواده در فنلاند
۹۳	 حمایت از زنان باردار شاغل
۹۳	 مرخصی والدین
۹۴	 کلینیک مادر و فرزند
۹۵	 فوق‌العاده فرزندان
۹۵	 نگهداری روزانه از کودکان
۹۶	 راهنمایی کودک و مشاوره خانواده
۹۶	 اشتغال و خانواده
۹۹	 بخش سوم: سازمان‌های زنان در فنلاند
۱۰۴	 فصل اول: سازمان‌های ملی
۱۰۴	 ۱. شورای ملی زنان
۱۰۶	 ۲. سازمان مارتا
۱۰۸	 ۳. فدراسیون زنان فنلاند
۱۱۰	 ۴. اتحادیه فمینیست‌های فنلاندی

فصل دوم: سازمان‌های بین‌المللی ۱۱۳

۱. صندوق ملل متحد برای توسعه‌ی زنان در فنلاند ۱۱۳

۲. باشگاه بین‌المللی زنان ۱۱۴

۳. سازمان همسران کارکنان وزارت امور خارجه ۱۱۵

بخش چهارم: ارزیابی پوشش زنان در فنلاند: از تساوی‌گرایی تا برپایی نهادهای

مدنی ۱۱۷

برابری ۱۲۰

آموزش و فرهنگ ۱۲۳

نهاد خانواده ۱۲۵

تشکیلات زنان ۱۲۷

✽ کتابنامه ۱۳۱

پیش‌گفتار

آنچه از دیرباز در مغرب‌زمین بر زنان گذشته است، روایتی عبرت‌انگیز است و درس‌آموزهای فراوان دارد. حدود دو قرن پیش زنان در غرب به عنوان شهروند از حقوق فردی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی برخوردار نبودند. رشد سرمایه‌داری در غرب و نیاز سرمایه‌داران به استفاده از نیرو و توان نیمی از پیکره‌ی جامعه در کارخانه‌ها، کارگاه‌ها و مؤسسات خدماتی، زنان را از حق مالکیت برخوردار ساخت. در انگلستان زنان در سال ۱۸۷۰ میلادی از محجور بودن آزاد شدند. در سال ۱۹۴۸، پس از جنگ جهانی دوم، برای نخستین بار برابری زن و مرد در چارچوب "اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر" به رسمیت شناخته شد.

سرگذشت غم‌انگیز زنان در غرب که با تبعیض، نابرابری و ستم آشکار نسبت به شخصیت و حقوق فردی و اجتماعی آنان رقم زده شده بود، آرام‌آرام زنان را به اندیشه فروبرد و به انگیزه و تلاش و مبارزه در راه استیفای حقوق پایمال‌شده‌ی خود، رهنمون شد. در نتیجه آنچه زنان مغرب‌زمین در سده‌ی بیستم به ویژه نیمی دوم آن در زمینه‌های فردی و اجتماعی فراچنگ آوردند، بسیار چشمگیر، مثبت و شتابنده بود. زنان با خودباوری و اتکاء به استعداد، خلاقیت و توان خویش، کوشیدند تا حد امکان بر ظلم‌هایی که در گذشته به آنان رفته بود، نقطه‌ی پایان بگذارند و حقوق پایمال‌شده‌ی خود را در قلمرو خانواده، محیط کار، حوزه‌ی آموزش، و حیطه‌ی جامعه و سیاست، با تمام توان مطالبه کنند.

دگرگونی‌های چشمگیر و دستاوردهای بزرگ زنان در فنلاند، نمونه‌ای برجسته از تکاپو و مبارزه‌ی زنان در راه نیل به هدف‌های انسانی و حقوق مدنی در میان کشورهای مغرب‌زمین است. فنلاند در سال ۱۹۱۷ میلادی به استقلال دست یافت. تاریخ جنبش زنان در فنلاند نشان می‌دهد که آنان حدود سه ربع قرن، در سایه‌ی برخورداری از دانش، آگاهی، خودانگیختگی، اعتماد به نفس و تلاش‌های خیره‌کننده،

محرومیت‌های گذشته را رفع کردند و، در دوره‌ای کوتاه و با شتابی درخور تقدیر، از حقوق و آزادی‌های مدنی برخوردار شدند.

اگرچه زنان در فنلاند - همانند دیگر کشورهای شمال اروپا - به حقوق بیشتری در مقایسه با زنان در دیگر کشورهای غربی دست یافته‌اند، اما بر پایه‌ی واقعیت‌های موجود، با مشکلات و تنگناهای نازمای روبرو شده‌اند.

دستاوردها و موفقیت‌های بزرگ و چشمگیر کشور فنلاند در زمینه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، و موقعیت ممتاز آن از بسیاری جنبه‌ها در میان کشورهای اروپایی، توجه نگارنده را به سوی جایگاه و وضعیت زنان در فنلاند معطوف ساخت. هدف پژوهش حاضر، کسب دانش و آگاهی از چستی، چگونگی و چرایی تحول در وضعیت و موقعیت زنان در فنلاند است. بدون تردید آشنایی با جایگاه، حقوق و آزادی‌های زنان در فنلاند، به عنوان یک تجربه انسانی و مدنی همراه با دستاوردهای مثبت، می‌تواند برای کشورهای مختلف از جمله جامعه ایران، به ویژه برای زنان ایرانی، تأمل برانگیز و درس‌آموز باشد. در انجام پژوهش حاضر، کوشش به عمل آمده است تا مطالب مختلف در حد امکان با رعایت فشرده‌گی و ایجاز تدوین گردد.

این پژوهش در بخش نخست، با نگاهی گذرا به کشور فنلاند در زمینه‌های تاریخی، جغرافیایی، زبان، دین، ساختار حکومتی، وضعیت اقتصادی، فرهنگی و آموزشی و جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی آغاز می‌شود. بخش دوم با عنوان "وضعیت و جایگاه زنان در فنلاند" در شش فصل، وضعیت زنان را از نظر اشتغال، حقوق، اقتصاد، سیاست، فرهنگ، آموزش و خانواده مورد تحقیق قرار دهد. در این بخش به ویژه در فصل چهارم که به "زنان و سیاست" اختصاص یافته، در باب چگونگی دستیابی زنان فنلاند به حقوق و آزادی‌های خویش و فرایندی که در این مسیر پیمودند، سخن رفته است. بخش سوم به "سازمان‌های زنان فنلاند" اختصاص یافته است. در این بخش، موقعیت زنان فنلاند در چارچوب سازمان‌های ملی و سازمان‌های بین‌المللی، در دو فصل جداگانه تبیین شده است. در بخش چهارم با عنوان "ارزیابی پوشش زنان در فنلاند"، وضعیت و جایگاه زنان در فنلاند بر پایه برابری، آموزش و فرهنگ، خانواده و تشکیلات زنان، تحلیل، ارزیابی و جمع‌بندی شده است. در پایان، فهرست منابع به فارسی و انگلیسی آمده است.

پژوهش حاضر در کشور فنلاند با استفاده از منابع دست اول و در تماس و تجربه مستقیم با جامعه و زنان این کشور آغاز گردید و طرح نخستین آن در سال

۱۳۷۴ در هلسینکی به رشته تحریر درآمد. تحریر دوم این تحقیق، با بهره‌گیری از منابع و داده‌های جدید درباره کشور و جامعه فنلاند و تحولات تازه در میان زنان این کشور، در سال ۱۳۸۲ به انجام رسید. امید است این پژوهش برای خوانندگان ایرانی به ویژه جامعه زنان که در جهت بازتعریف جایگاه و منزلت انسانی و استیفای حقوق فردی و اجتماعی خویش در تداوم جنبش مدنی و اصلاح طلبانه ملت ایران تلاش می‌کنند، مفید و سودمند افتد.

دریافت دیدگاه‌ها و نقد و نظر اصحاب دانش و اندیشه، به ویژه کوشندگان مطالعات زنان در ایران، در رفع کاستی‌های احتمالی و تکمیل و تنقیح متن حاضر، سودمند خواهد بود.

منیرالسادات مرتضوی